

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr Ju2021/02766
Vårt dnr NFH 2022-165

Remissvar angående *EU-kommissionens förslag till förordning om skydd av geografiska beteckningar för hantverk och industriprodukter*

Inledning

Nämnden för hemslöjdsfrågor är en myndighet under Kulturdepartementet med Tillväxtverket, Näringsdepartementet, som värdmyndighet. Konstruktionen är en markering av områdets hemvist inom två olika samhällssektorer. Myndigheten arbetar med främjande inom området slöjd och hantverk.

Utgångspunkten för Nämnden för hemslöjdsfrågors remissvar är, slöjd- och hantverksprodukter vilka är tillverkade av små- eller mikroföretagare. Vi räknar till exempel inte in snickerier, materialleverantörer och byggnadsvårdsföretag i denna grupp. Remissvaret utgår ifrån svenska förhållanden, slöjd- och hantverksföretag i Sverige.

Nämnden för hemslöjdsfrågor leder noden *Traditionell hantverkskunskap* inom ramen för Sveriges arbete med Unescos konvention om immateriellt kulturarv.

Sammanfattning

Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) ser att i takt med en allt större medvetenhet om masskonsumtionens verkningar ökar uppskattningen för det lokalt producerade, det handgjorda och de naturliga materialen. Det informella och traderade lärandet får en ny aktualitet när hållbar produktion, den lokala ekonomin och bevarande står i fokus. Många av slöjd- och hantverksfältets kvalitéer har idag vunnit ny legitimitet.

Mot denna bakgrund ingår Nämnden för hemslöjdsfrågor gärna i en referensgrupp då samlande branschorganisation saknas och myndigheten med intresse ser på den fortsatta utvecklingen av förslaget.

Huruvida skydd av föreslagen art kommer att gagna slöjd- och hantverksområdet eller ej handlar till stor del om den praktiska utformningen av skyddet samt vilka kostnader det medför för den enskilde företagaren. Inom slöjd- och hantverkssfären betecknas företagen ofta som små- eller mikroföretagare vilket påverkar möjligheten att ta kostnader.

Argument som framförs av EU och som skulle vara mycket positiva för branschen är bland annat att ett skydd skulle "öka synligheten för autentiska produkter på marknaden och man skulle nå fler konsumenter" samt att "regionerna där hantverkare och producenter finns skulle få en ökad besöksmålsturism". Förordningen kan även verka värdeskapande för immateriellt kulturarv.

Om vi förstått förslaget rätt så betyder skyddet att alla inom den specifika orten/området som framställer produkten enligt kvalitetskraven få använda beteckningen vilket innebär att det är ett kollektivt skydd vilket kan ses som ett komplement till varumärkesskydd och liknande.

Nämnden för hemslöjdsfrågor vill särskilt lyfta frågan om skydd av geografiska beteckningar i förhållande till den samiska ursprungsbefolkningens slöjd och hantverk, duodji. Sametinget (och Svenska Samernas Riksförbund) står på remisslistan och Nämnden för hemslöjdsfrågor förutsätter regional förvaltning med samiska företrädare avseende geografiskt skydd inom svenska delar av Sapmi vid en svensk anslutning till förordningen.

Bakgrund (i form av tidigare skrivet remissvar avseende Svanenmärkning)

Någon samlad branschorganisation existerar inte inom slöjd- och hantverkssfären och inte heller några absoluta gränsdragningar mellan områden som slöjd och konsthantverk, byggnadsvård, design etcetera. Att vara yrkesverksam inom fältet är förknippat med sina egna utmaningar då flertalet yrkesverksamma är egenföretagande kombinatorer.

Nämnden för hemslöjdsfrågor svarade 2018 Nordiska Rådets svenska delegation på **remiss angående Medlemsförslag A 1736/kultur om nordisk Svanenmärkning av mat, hantverk och design**. Vissa tankegångar kring den remissen är tillämpliga även vad gäller geografiskt skydd. Se nedan kursiv text

Allmänt om märkning (Svanenmärkning)

Nämnden för hemslöjdsfrågors uppfattning är att det skulle vara svårt att i någon större omfattning få hantverkare, utifrån den avgränsning NFH har valt att göra, att genomföra Svanencertifiering av sina produkter. Detta på grund av kostnadsbild, ökad administrativ börda och osäkerhet om i vilken utsträckning det skulle öka försäljningen.

På Svanen.se redogörs för hur ansökansprocessen går till, "För att få en Svanenlicens måste produkten tillhöra ett av våra 58 produktområden, och sedan givetvis klara alla de krav vi ställer på den produkttypen. Företagen ansöker om att få sin produkt Svanenmärkt och betalar en ansökningsavgift på 28 000 kronor. Avgiften går till granskning och kontroll av ansökan. Vi kontrollerar att varan eller tjänsten uppfyller våra krav. Detta sker genom omfattande tester från oberoende laboratorier, intyg, dokumentation och ett kontrollbesök. Efter godkända kontroller får företaget en licens att använda Svanen på sin produkt."

Medianinkomsten för mikroföretagare i handgjort skapande sektorn ligger runt 13 000: - kronor/ månad (2018). NFHs bedömning är att en ansökningsavgift på 28 000:- skulle uppfattas som ett mycket stort hinder och det innebär också att företagaren måste öka sin försäljning med omkring 100 000:- kronor för att täcka ansökningskostnaden.

Incitamentet för att söka Svanenmärkning är rimligtvis att man tror att man kommer öka sin försäljning genom att visa på den egna tillverkningsprocessens miljövänlighet. Hantverksmässig tillverkning uppfattas oftast som miljövänlig även utan märkning och är generellt inte särskilt miljöbelastande.

Beredning av remissen

Remissen föredrogs på Nämnden för hemslöjdsfrågors ordinarie möte 10 maj 2022 och diskuterades. Nämnden beslutade att uppdra till kanslichef Friedrike Roedenbeck att formulera myndighetens remissvar utifrån föredragningen samt ledamöternas synpunkter.

Stockholm 2022-05-18

Friedrike Roedenbeck
Kanslichef
Nämnden för hemslöjdsfrågor